

MARIJAN BRUČIĆ

UDK 807 : 371.3 (497.13)

Voditelj klasičnih odjeljenja u

Obrazovnom Centru za jezike, Zagreb:

NASTAVA KLASIČNIH JEZIKA U SR HRVATSKOJ

Abstrakt: U SR Hrvatskoj dugogodišnjeg zalaganja osiguran je kontinuitet učenja klasičnih jezika i dokazana potreba za generacijom mladih, kojima će klasični jezici biti osnova profila za koji se spremaju. Ulažemo sva nastojanja da se dosadašnja fakultativna nastava zamijeni izbornom ili obaveznom kako bi učenici svih usmjerenja barem dvije godine učili latinski jezik.

U SR Hrvatskoj nastava klasičnih jezika izvodi se u osmogodišnjim školama, Obrazovnim centrima i na Filozofskim fakultetima. Društvenim dogovorom i Zakonom o usmjerenom obrazovanju stvorena je povoljna klima za uvođenje klasičnih jezika u osnovne škole. Zakon naime predviđa da se u svakom gradu Republike gdje se nađe više od 15 učenika zainteresiranih za učenje latinskog ili grčkog jezika omogućiti nastava tih jezika sa dva sata nastave tjedno. U tome prednjači Zagreb koji ima čak šest škola u kojima učenici uče klasične jezike od petog razreda osmogodišnje škole. Predviđa se da svaka općina u gradu ima takvu nastavu u jednoj osmogodišnjoj školi, što znači da će se broj škola s nastavom klasičnih jezika udvostručiti. Možemo biti zadovoljni tim rezultatima, ali ne i stanjem u ostalim gradovima Republike.

U Zagrebu imamo skupinu klasičnih filologa koja u okviru Društva/Hrvatsko društvo klasičnih filologa/već godina vodi veliku borbu za uvođenje nastave klasičnih jezika na svim stupnjevima obrazovanja, a njihov entuzijizam i borbenost doveli su do novog Zakona kojim je osigurana nastava klasičnih jezika u osnovnim školama. Predstoji borba za uvođenje tih jezika u nastavu u ostalim gradovima Republike.

Nakon završene osnovne škole učenici se upisuju u pripremni stupanj usmjerenog obrazovanju Centra za jezike, gdje u okviru izborne nastave nastavljaju učenje latinskog i grčkog jezika. Time je osiguran kontinuitet učenja klasičnih jezika, ali je to ipak premalo za cijelu Republiku jer je to ostvareno samo u Zagrebu. Samo je još u tri Obrazovna

centra latinski u programima izborne nastave, što je u odnosu na ostale jezike zaista premalo. Na mnogim savjetovanjima ističemo potrebu učenja latinskog jezika u pripremnom stupnju, no najčešće ovisi o upravi nekog Centra da li će biti uopće govora o tome, a kamoli da li će biti uveden latinski jezik u izbornu nastavu. Uvođenjem novog sistema, tj. četverogodišnjeg usmjerenog obrazovanja, mogao bi se taj problem bolje riješiti. Sada je naime fakultativna nastava latinskog jezika ograničena samo na zadnje dvije godine usmjerenog obrazovanja. U svim zdravstvenim centrima, u onima s pedagoškom usmjerenjem te u onima koji pripremaju učenike za upravu i pravosuđe latinski se nalazi u programima sa dva sata tjedno tokom dvije završne godine. U obrazovnom centru za jezike, tj. u jedinom centru gdje su klasični jezici u svim programima, ostvareno je to na način koji treba biti putokazom za ostale slične centre u SFRJ.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti najprije je preko svojih društvenih razreda, a zatim i prirodnih, pokrenula široku raspravu o tome u kojim su institucijama potrebni kadrovi s poznavanjem klasičnih jezika i, nakon nekoliko savjetovanja, stvoren je program u kojem su latinski i grčki jezik dominantni a uz njih učenici biraju grupu društvenih predmeta ili prirodne nauke. Taj je profil učenika nazvan „suradnici u kulturno — znanstvenim ustanovama” i oni bi trebali biti budući kadrovi u galerijama, institutima, muzejima, arhivama i bibliotekama. Oni i vrše stručnu praksu tokom školovanja u navedenim ustanovama i postižu lijepe rezultate. Tako svake godine maturira jedna generacija od stotinjak učenika koji su učili najmanje četiri godine, a neki i osam godina latinski, odnosno šest grčki jezik. Oni neće svi na studij koji bi ih pripremao za rad u spomenutim ustanovama, ali ih preko pola polazi na Filozofski fakultet gdje studiraju arheologiju, povijest, umjetnost, filozofiju itd. pa se programi koji su sada u upotrebi pokazuju kao opravdani i oni će nam omogućiti osposobljavanje generacija mladih stručnjaka koji će moći nastaviti rad u institucijama gdje su klasični jezici neophodni.

Da bi učenici u ostalim obrazovnim centrima raznih profila više i bolje fakultativno učili latinski jezik, potrebna je puna suradnja s fakultetima, posebno s onima gdje je latinski jezik od izuzetnog značenja. Takve zahtjeve proklamira zasada jedino Pravni fakultet u Zagrebu, koji već u testovima prilikom upisa ima nekoliko pitanja iz latinskog jezika, a pristup na ispit iz rimskog prava dozvoljen je samo studentima koji mogu dokazati da su učili latinski jezik najmanje dvije godine. Začuđuje da se ostali fakulteti slabo odazivaju na ponovljene pozive da istaknu važnost latinskog je-

zika za svoj studij. Upravo bi to dovodilo do mnogo većeg broja učenika koji bi se javljali na fakultativnu nastavu iz latinskog jezika. Napokon, potrebno je istaknuti da je Zakonom o usmjerenom obrazovanju omogućeno svim učenicima da u zadnje dvije godine, tj. u završnom stupnju, upisuju bilo koji program. Potaknuti izvrsnim programom za suradnike u kulturno-znanstvenim ustanovama mnogi se učenici odlučuju za učenje latinskog i grčkog jezika samo u zadnje dvije godine usmjerenog obrazovanja. Oni ne mogu naučiti mnogo, ali zbog povećanog broja sati i latinskoga i grčkoga dobivaju solidne temelje na kojima mogu dalje graditi na fakultetskom studiju. Posebno je to važno za primorske krajeve, jer se ove školske godine upisuju takvi učenici u Rijeci, Splitu, Zadru, Šibeniku i Dubrovniku. Tako se opet pridaje važnost poznavanju klasičnih jezika u toj regiji gdje su oni tako potrebni a bili su, nažalost, u zadnje vrijeme zastupljeni.

Zadnja se stepenica nastave klasičnih jezika studij klasične filologije ili pojedinih predmeta na Filozofskom fakultetu vezanih uz latinski ili grčki jezik. Činjenica da nedostaje mladih klasičnih filologa već sada, a da će ih trebati i više, sigurno će pridonijeti većem interesu za studij klasične filologije.

Sumiramo li ove sve podatke, vidimo da se situacija s uvođenjem klasičnih jezika u nastavu na svim stupnjevima školovanja popravlja, da je kontinuitet osiguran ali da ona najšira populacija učenika nema nastavu latinskog jezika, iako je u svim materijalima vezanim uz reformu obrazovanja istaknuta njegova važnost. Moramo i to provesti. Nadam se da sam ovim člankom pokazao kako smo došli do nekih značajnih rezultata u SR Hrvatskoj, sa željom da to posluži i pregaocima iz ostalih republika da ostvare slične mogućnosti za nastavu klasičnih jezika za dobrobit naše nauke i kulture.

ZUSAMMENFASSUNG

M. Bručić: DIE UNTERRICHT DER KLASSISCHEN SPRACHEN IN SR CROATIEN

Nach der Schulreform im Jahre 1977. in SR Croatien lernt man die klassischen Sprachen in achtjähriger Schulen, dann in dem Unterricht nach dem Wahlrecht in den ersten zwei Jahre des dirigierten Unterricht und in den Programmen der höheren Schulklassen.

In anderen Mittelschulen lernt Latein nur zwei Jahre fakultativ. An der Universität studiert man die klassischen Sprachen als eine Gruppe, oder eine von ihnen gebunden mit lebendigen Sprachen oder mit Archäologie, Geschichte und Philosophie.